

Regelrådet är ett särskilt beslutsorgan inom Tillväxtverket vars ledamöter utses av regeringen. Regelrådet ansvarar för sina egna beslut. Regelrådets uppgifter är att granska och yttra sig över kvaliteten på konsekvensutredningar till författningsförslag som kan få effekter av betydelse för företag.

Energimarknadsinspektionen

Yttrande över Energimarknadsinspektionens förslag till föreskrifter om funktionskrav för mätutrustning m.m.

Regelrådets ställningstagande

Regelrådet finner att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Innehållet i förslaget

I remissen ingår förslag till Energimarknadsinspektionens föreskrifter om funktionskrav för mätsystem och mätutrustning.

I sak innebär förslaget att det klargörs hur ett antal begrepp i förordningen (1999:716) om mätning, beräkning och rapportering av överförd el ska definieras vid tillämpningen av denna förordning. Vidare fastställs att nätkoncessionshavare ansvarar för att information i kundgränssnittet uppdateras och är tillgängligt för en elanvändare som begär det minst var tionde sekund och att nätkoncessionshavaren ska hantera aktivering eller inaktivering av kundgränssnittet inom en arbetsdag från det att en elanvändare begär det.

Skälen för Regelrådets ställningstagande

Bakgrund och syfte med förslaget

Det anges i konsekvensutredningen att regeringen har infört funktionskrav för elmätare, mätsystem och mätutrustning i förordningen (2018:1426)¹. Det anges att funktionerna ska ge förutsättningar för att slutkunden på ett enkelt sätt får tillgång till uppgifter som gör det enklare att agera på marknaden. Därutöver anges att funktionskraven främjar en tillförlitlig och effektiv nätdrift och möjliggör en ökad integration av mikroproduktion. Vidare anges att Energimarknadsinspektionen har fått bemyndigande att meddela föreskrifter om verkställigheten av förordningens bestämmelser med avseende på funktionskrav för mätsystem och mätutrustning. Syftet med föreskrifterna är att precisera delar av förordningens bestämmelser. Förslagsställaren anger att enligt förordningens bestämmelser ska kundgränssnittet kunna överföra information till kunden i nära realtid. Föreskrifterna preciserar detta närmare genom att det anges att data som kunden kan ta del av via gränssnittet ska uppdateras minst var tionde sekund. I förordningen anges att kundgränssnittet ska kunna aktiveras eller inaktiveras när elanvändaren begär det. I föreskrifterna anges att detta ska göras på en arbetsdag.

¹ Det anges också att kraven i denna förordning bygger på ett tidigare förslag om funktionskrav som Energimarknadsinspektionen tog fram och att konsekvensanalyser avseende kraven har gjorts i samband med framtagandet av kraven i förordningen. Detta förslag redovisade Energimarknadsinspektionen i rapporten Ei R 2017:08, som Regelrådet yttrat sig över i ärende RR 2017-313

Regelrådet finner redovisningen av bakgrund och syfte med förslaget godtagbar.

Alternativa lösningar och effekter av om ingen reglering kommer till stånd

Det anges att Energimarknadsinspektionen skulle kunna avstå från att precisera de aktuella bestämmelserna i förordningen men att myndigheten bedömer att preciseringarna gör det lättare att efterleva reglerna och besparar aktörerna osäkerhet om tolkningen utan att för den skull medföra ytterligare kostnader.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår vilka konsekvenser som förslagsställaren bedömer uppstår om ingen reglering kommer till stånd. När det gäller alternativa lösningar finner Regelrådet emellertid att beskrivningen borde ha kunnat vara mer tydlig. Det kan exempelvis inte uteslutas att begreppet "nära realtid" skulle kunna tolkas på något annat sätt än var tionde sekund och att en annorlunda tolkning skulle kunna medföra vissa konsekvenser. Det är i alla fall inte tydligt utifrån det som anges i konsekvensutredningen att så skulle vara fallet. Preciserandet av tiden för att aktivera eller inaktivera kundgränssnittet till att det ska göras inom en arbetsdag är inte heller nödvändigtvis den enda möjliga gränsdragningen för hur lång tid detta ska få ta. Såvitt Regelrådet kan förstå är det förslagsställarens uppfattning att dessa preciseringar är de bästa som kan göras. Så kan givetvis vara fallet, men det är inte tydligt utifrån konsekvensutredningen vilka alternativa lösningar som skulle kunna finnas och varför dessa har valts bort.

Regelrådet finner redovisningen av alternativa lösningar bristfällig.

Regelrådet finner redovisningen av effekter om ingen reglering kommer till stånd godtagbar.

Förslagets överensstämmelse med EU-rätten

I konsekvensutredningen anges att förslagsställaren bedömer att den föreslagna regleringen stämmer överens med de skyldigheter som följer av Sveriges medlemskap i EU. Reglerna behöver inte notifieras till EU-kommissionen enligt direktivet (2015/1535) om ett informationsförfarande beträffande tekniska standarder m.m. Detta anges bero på att kraven i föreskrifterna enbart riktar sig till mätutrustning och system som används för mätning för annans räkning enligt 3 kap. 10§ ellagen (1997:857). Däremot anser Energimarknadsinspektionen att föreskrifterna kan påverka den svenska marknaden för mätutrustning och mätsystem och avser därför att remittera föreskrifterna till Kommerskollegium för ytterligare synpunkter.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår tydligt vilka överväganden som förslagsställaren har gjort när det gäller förslagets överensstämmelse med EU-rätten.

Regelrådet finner redovisningen av förslagets överensstämmelse med EU-rätten godtagbar.

Särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser

Det anges i konsekvensutredningen att förordningens bestämmelser om funktionskrav ska tillämpas från den 1 januari 2025 och att de föreslagna föreskrifterna kommer att tillämpas från samma datum. Föreskrifterna kommer att beslutas under 2019 och information kommer att finnas på Energimarknadsinspektionens webbplats.

Regelrådet gör följande bedömning. Informationen som finns om vilka överväganden som har gjorts när det gäller valet av ikraftträdandedatum är inte särskilt tydlig. Det är emellertid klart att det kommer att

finnas viss tid för berörda aktörer att förbereda sig för kraven. Det finns också en beskrivning om hur information kommer att lämnas även om det med fördel kunde ha angetts något tydligare i vilken mån det har gjorts några överväganden kring vilket behov av information som de som berörs av föreskrifterna kan ha.

Regelrådet finner redovisningen av särskild hänsyn till tidpunkt för ikraftträdande och behov av speciella informationsinsatser godtagbar.

Berörda företag utifrån antal, storlek och bransch

I konsekvensutredningen anges att regleringen berör elnätsföretag, elhandelsföretag, elproducenter inklusive mikroproducenter, elkunder, energitjänsteföretag och elmätartillverkare. Det anges finnas ca 5,4 miljoner elkunder med lågspänningsabonnemang, drygt 170 elnätsföretag och ca 130 elhandlare på den svenska elmarknaden. När det gäller energitjänsteföretag anges det finnas ett femtontal sådana i Sverige och några ytterligare i Norden och Europa. Vidare uppskattar förslagsställaren att det finns mellan fem och tio mätartillverkare på den svenska marknaden som berörs. Därutöver anges det finnas flera internationella mätartillverkare som kan vara intresserade av den svenska marknaden. Energimarknadsinspektionen har inga uppgifter om hur många större elproducenter som finns på den svenska marknaden som kan beröras av förslaget. Myndigheten gör emellertid bedömningen att stora elproducenter berörs i mycket begränsad omfattning och de bedöms inte få några ökade kostnader till följd av förslagen.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår vilka branscher som berörs av förslaget och det finns även viss information om hur stort antal företag som kan beröras. Såvitt Regelrådet kan förstå skulle även en andel av elkunderna vara företag. Det skulle ha varit värdefullt om det hade funnits information även om detta. Den befintliga informationen ger emellertid en tillräckligt tydlig bild av antalet företag som berörs direkt av de rättsliga kraven, vilket, såvitt Regelrådet förstår, företag bland elkunderna inte gör. Att det inte finns någon storleksmässig beskrivning av de berörda företagen är däremot en väsentlig brist.

Regelrådet finner redovisningen av berörda företag utifrån antal och bransch godtagbar.

Regelrådet finner redovisningen av berörda företag utifrån storlek bristfällig.

Påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet

I konsekvensutredningen anges att bestämmelser om tid för att aktivera eller inaktivera kundgränssnittet inte regleras i förordningen. I föreskriftsförslaget anges att aktivering eller inaktivering ska genomföras inom ett dygn från det att kunden har begärt det. Kostnaderna för att aktivera eller inaktivera anges ha utretts tidigare av Energimarknadsinspektionen, med ett antagande om en administrativ arbetskostnad för högst 10 minuters arbete. Denna tidigare beräknade kostnad för aktivering bedömdes uppgå till 0-44 kr per aktivering. En förutsättning för den aktuella tidsåtgången anges vara att systemstöd finns för att aktivera på distans. Förslagsställaren anger att nätföretag har framfört farhågor att det i vissa fall kan bli nödvändigt att aktivera/inaktivera kundgränssnittet via fältbesök, i de fall där när kommunikationsfel uppstår i systemstödet. Kostnader för sådana fältbesök har Energimarknadsinspektionen bedömt uppgå till 600 kr per fältbesök som omfattar 1 timme. Under förutsättningen att det skulle bli fältbesök avseende 1 procent av de mätare som omfattas av kravet (5,4 miljoner) skulle då kostnaden bli 32,4 miljoner kr för alla elnätsföretagen. Det anges att ingen av dessa konsekvenser påverkas av Energimarknadsinspektionens föreskrifter eftersom grundkravet redan är ställt i förordningen: det öppna

kundgränssnittet ska kunna aktiveras/reaktiveras. Däremot anges osäkerhet om hur bestämmelsen ska tolkas minska.

Därutöver anges att det föreskrivs i förordningen att ett öppet kundgränssnitt ska finnas och att det ska kunna överföra information i nära realtid. Det anges att merkostnaden för kundgränssnittet tidigare har beräknats till 20-50 kr per mätare. Förslagsställaren anger att kravet om nära realtidsvärden inte innebär extra systemkostnader för elnätsföretaget. Förslaget till föreskrifter specificerar detta närmare genom att ange att data ska kunna uppdateras minst var tionde sekund. Förslagsställaren bedömer att denna närmare bestämning inte förändrar kostnadsbilden jämfört med begreppet "nära realtid". Tvärt om bedömer förslagsställaren att bestämmelsen underlättar för elnätsföretag att välja mätare och för mätartillverkare att konfigurera inställningen på mätare.

Vidare anges i konsekvensutredningen att de föreslagna definitionerna med avseende på storheter, avbrott och öppet gränssnitt syftar till att tydliggöra förordningens bestämmelser. Konsekvenserna av dessa definitioner anges vara att de motverkar skraddarsydda lösningar som inte är allmänt kända eller tillgängliga för alla aktörer. Detta anges underlätta för tredjepartstillverkare av apparater avsedda att ansluta till mätare och för kunder och företag som vill använda mätdata. Energimarknadsinspektionen bedömer att det inte innebär några ytterligare kostnader för aktörerna utan att bestämmelserna i längden kommer att innebära en minskad kostnad p.g.a. ökad konkurrens.

Regelrådet gör följande bedömning. Det är värdefullt att Energimarknadsinspektionen tydligt refererar de beräkningar som gjorts inför införandet av funktionskraven på förordningsnivå, eftersom det gör konsekvensutredningen väsentligt tydligare än vad den skulle ha varit om det enbart hade angetts att sådana beräkningar finns. När det gäller vad som anges om de konsekvenser som föreskrifterna i sig har för kostnader brister det emellertid enligt Regelrådets uppfattning i tydligheten. Det kan således vara riktigt som förslagsställaren anger att fastställandet av tidsramen på ett dygn för aktivering av kundgränssnittet är kostnadsneutralt för nätbolagen, men det framgår inte av vilket skäl det är fallet. Såvitt Regelrådet kan förstå innebär fastställandet av den aktuella tidsramen att elkunden får en mer förutsägbar situation medan nätbolagets handlingsfrihet åtminstone principiellt minskar jämfört med vad som är fallet idag. Det är inte på förhand givet att en sådan förändring är neutral för någondera parten, exempelvis skulle påverkan på företags verksamhet kunna finnas, och därför borde bedömningen ha motiverats.

Ett likartat problem finns när det gäller vad som anges om uppdateringen av information i kundgränssnittet. Det anges, för det första, att kravet på nära realtidsvärden inte medför extra systemkostnader för företagen. Denna utsaga kan, såvitt Regelrådet förstår, vara riktig, men det saknas således underlag för Regelrådet att göra en självständig bedömning av det. För det andra anges att preciseringen till att data ska kunna uppdateras minst var tionde sekund inte medför någon ytterligare kostnad i förhållande till kravet på att det ska ske inom nära realtid. Realtid anges, inom datorteknik och naturvetenskap, avse det faktum att fenomen existerar eller förändrar sig i nuet, utan att tidsmässigt förvrängas, försenas genom buffert eller dylikt, eller kronologiskt förenklas². Såvitt Regelrådet kan förstå borde begreppet nära realtid kunna omfatta många intervall som har det gemensamt att de ligger just nära förändring i nuet, eller realtid. Det är möjligt att skillnaderna mellan olika tidsintervall som uppfyller det kriteriet är små, men det är i alla händelser inte tydligt hur förslagsställaren har gjort sin bedömning. Om konsekvensutredningen hade innehållit en tydlig förklaring till varför ett krav på nära realtid inte medför några ökade systemkostnader, i kombination med någon form av kvantifierat förtydligande av vilka tidsintervall som Energimarknadsinspektionen anser kan överensstämma med begreppet nära realtid, är det möjligt att beskrivningen hade kunnat vara tillräcklig. I befintligt skick är den alltför otydlig.

² Definition från webbaserade Wictionary.

När det gäller den beskrivning som görs av konsekvenserna av föreslagna definitioner gör Regelrådet följande bedömning. Om definitionerna motverkar skraddarsydda lösningar är det inte uteslutet att såväl sådana aktörer som skulle ha kunnat och velat ha sådana lösningar av något skäl missgynnas, liksom aktörer som hade kunnat tillgodose en sådan efterfrågan. Det kan inte på förhand uteslutas att en skraddarsydd lösning i det enskilda fallet skulle kunna innebära en lägre kostnad antingen för beställaren eller för leverantören än en standardiserad. Regelrådet finner därför att även om det som förslagsställaren anger kan vara riktigt, har det inte motiverats på ett tillräckligt tydligt sätt.

Regelrådet finner redovisningen av påverkan på berörda företags kostnader, tidsåtgång och verksamhet bristfällig.

Påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag

Det anges i konsekvensutredningen att de nya föreskrifterna inte i sig kommer att snedvrída konkurrensen eftersom bestämmelserna gäller lika för alla berörda aktörer. De förtydliganden som gjorts anges emellertid underlätta tillgången till data på lika villkor och därmed kunna förbättra konkurrensen mellan företag med avseende på utrustning som kan läsa av kundgränssnittet samt analys av mätdata.

Regelrådet gör följande bedömning. Den beskrivning som görs i konsekvensutredningen framstår för Regelrådet som något förenklad och i vissa avseenden motsägelsefull. För det första innebär inte det faktum att bestämmelserna gäller lika för alla berörda aktörer per definition att de är konkurrensneutrala, eftersom det kan vara fallet att olika företag har mer eller mindre lätt att leva upp till i sig identiska regler. För det andra har förslagsställaren framhållit att vissa av regeländringarna kommer att motverka skraddarsydda lösningar. Detta är inte per definition konkurrensneutralt utan kan komma att gynna vissa företag och missgynna andra. Förutsatt att tillgången till data på lika villkor underlättas på det sätt som förslagsställaren beskriver delar emellertid Regelrådet uppfattningen att konkurrens kan främjas av detta. Sammantaget finner Regelrådet beskrivningen alltför otydlig.

Regelrådet finner redovisningen av påverkan på konkurrensförhållandena för berörda företag bristfällig.

Regleringens påverkan på företagen i andra avseenden

Inget anges om regleringens påverkan på företagen i andra avseenden.

Regelrådet finner att eftersom det finns vissa oklarheter när det gäller vilken påverkan förslaget kommer att ha på företag generellt kan det inte uteslutas att det finns en påverkan på företagen i andra avseenden.

Regelrådet finner redovisningen av regleringens påverkan på företagen i andra avseenden bristfällig.

Särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning

Det anges att de föreslagna föreskrifterna om funktionskrav på elmätare inte medför några särskilda kostnader för små företag. Däremot kommer även små företag att genom det öppna gränssnittet få möjlighet till bättre och snabbare tillgång till information om sin elförbrukning vilket gör det enklare för dem att reagera på prissignaler, effektivisera sin elanvändning m.m.

Regelrådet gör följande bedömning. Det framgår att förslagsställaren inte bedömer att särskild hänsyn till små företag behöver tas. Enligt Regelrådets uppfattning finns det oklarheter både när det gäller vad påverkan på kostnader, verksamhet och konkurrensförhållanden kommer att bli, samtidigt som det inte heller framgår klart hur de berörda företagen fördelar sig storleksmässigt. Av dessa skäl skulle det ha

behövs en motivering till förslagsställarens bedömning att förslaget inte medför särskilda kostnader för små företag. Det är inte heller klart om de små företagen skulle kunna påverkas ogynnsamt i något annat avseende än kostnader, vilket hade varit önskvärt att belysa. Sammantaget är inte beskrivningen tillräcklig.

Regelrådet finner Redovisningen av särskilda hänsyn till små företag vid reglernas utformning bristfällig.

Sammantagen bedömning

Regelrådet finner att konsekvensutredningen i vissa avseenden håller tillräcklig kvalitet. Bakgrund och syfte med förslaget har beskrivits tydligt och beskrivningen av berörda företag är tillräckligt tydlig när det gäller bransch och storlek. Det är bra att det finns tydliga referat till tidigare genomförda beräkningar av kostnader men trots detta håller inte beskrivningen av påverkan på företagens kostnader och verksamhet tillräcklig kvalitet. Även redovisningen av påverkan på konkurrensförhållanden och särskild hänsyn till små företag är alltför otydlig.

Regelrådet finner att konsekvensutredningen inte uppfyller kraven i 6 och 7 §§ förordningen (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning.

Stöd till regelgivare i konsekvensutredningsarbetet finns i [Tillväxtverkets handledning för konsekvensutredning](#).

Regelrådet behandlade ärendet vid sammanträde den 13 februari 2019.

I beslutet deltog Claes Norberg, ordförande, Hanna Björknäs, Yvonne von Friedrichs och Lennart Renbjer.

Ärendet föredrogs av Per Högström.

Claes Norberg
Ordförande

Per Högström
Föredragande